

Išankstinio tyrimo ataskaita

PROBACIJOS SISTEMOS LIETUVOJE KONCEPCIJOS ĮGYVENDINIMAS

2014 m. birželio 26 d. Nr. IT-P-40-9-11

Su išankstinio tyrimo ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>IŠANKSTINIO TYRIMO ATLIKIMO PRIEŽASTYS</u>	<u>3</u>
<u>IŠANKSTINIO TYRIMO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>4</u>
<u>IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI</u>	<u>5</u>
<u>1. Bausmės vykdymo atidėjimas ir lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigos</u>	<u>6</u>
<u>2. Probacijos sąlygų laikymosi kontrolė</u>	<u>8</u>
<u>PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ NEATLIEKAMAS AUDITAS</u>	<u>10</u>

IŠANKSTINIO TYRIMO ATLIKIMO PRIEŽASTYS

Vyriausybė 2007 m. konstatavo, kad Lietuvoje per retai taikomas bausmės vykdymo atidėjimas ir lygtinis paleidimas iš laisvės atėmimo vietų, todėl nuteistųjų laisvės atėmimo vietose yra daug. Dėl to buvo nuspręsta sukurti ir įgyvendinti lygtinio bausmės vykdymo atidėjimo ir lygtinio paleidimo iš laisvės atėmimo įstaigos (probacijos) modelį, kuris atitiktų tarptautinių teisės aktų nustatytus reikalavimus ir skatintų asmenis pakartotinai nenusikalsti. 2007 m. Vyriausybės nutarimu¹ buvo patvirtinta Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcija ir jos įgyvendinimo priemonių planas. Koncepcijoje numatyta²:

- 1) tobulinti probacijos teisinį reguliavimą;
- 2) suformuoti tinkamas metodologines probacijos priežiūros sąlygas;
- 3) sukurti vientisą institucijų, vykdančių probaciją, tinklą;
- 4) užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą nuteistiesiems, kuriems paskirta probacija;
- 5) skatinti visuomenę dalyvauti probacijos procese.

Koncepcijos įgyvendinimą pavesta koordinuoti Teisingumo ministerijai. Pagal Koncepcijos įgyvendinimo priemonių planą, 2009 m. turėjo būti įvykdytos visos plano priemonės, vėliau daugumos jų įgyvendinimo terminai buvo pratęsti. Pagal patikslintą planą³ beveik visos priemonės turėjo būti baigtos įgyvendinti iki 2012 metų pabaigos. Tuo laiku Lietuvoje kasmet didėjo laisvės atėmimo įstaigose laikomų asmenų skaičius: 2012 metais siekė beveik 10 tūkst. (nuo 2008 metų padidėjo beveik 2 tūkst.).

2012-07-01 įsigaliojo Lietuvos Respublikos probacijos įstatymas⁴.

Audito objektas įtrauktas į programą pagal strateginio tyrimo rezultatus ir atsižvelgus į Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymus⁵. Audito metu numatyta vertinti, kaip įgyvendinti koncepcijoje numatyti uždaviniai ir kaip buvo pasirengta taikyti Probacijos įstatymo nuostatas.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-02-21 nutarimas Nr. 220 „Dėl Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcijos ir Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcijos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“.

² Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcija, 25 p.

³ Pakeista Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-05-21 nutarimu Nr. 484.

⁴ Lietuvos Respublikos probacijos įstatymas, 2011-12-22, Nr. XI-1860.

⁵ Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2012-10-03 raštas Nr. S-2012-7484 „Dėl Audito komiteto sprendimo „Dėl pasiūlymų Valstybės kontrolės valstybinio audito 2013 metų programai“.

IŠANKSTINIO TYRIMO APIMTIS IR METODAI

Išankstinio tyrimo objektas – probacijos sistemos Lietuvoje koncepcijos įgyvendinimas.

Audituojamas laikotarpis – išankstinio tyrimo metu analizuoti 2008-2013 metų duomenys, palyginimams naudojami ir ankstesnio laikotarpio duomenys.

Išankstinio tyrimo subjektai:

- Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija;
- Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos.

Išankstinio tyrimo tikslas – surinkti ir įvertinti informaciją apie Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcijos įgyvendinimą, nustatyti šios srities problemas. Apsispręsti, ar tikslinga atlikti pagrindinį tyrimą.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai – atlikdami išankstinį tyrimą taikėme dokumentų peržiūros, pokalbių, apklausos (klausimynai) metodus, atlikome palyginimo ir analitines procedūras.

Išankstinio tyrimo metu rinkome informaciją iš Teisingumo ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Kalėjimų departamento, penkių Apygardos probacijos tarnybų. Analizavome Vilniaus apygardos probacijos tarnybos veiklos organizavimą ir probuojamųjų priežiūros vykdymo bylas. Analizei, atsitiktinės atrankos būdu, Vilniaus apygardos probacijos tarnyboje iš 1005⁶ probuojamųjų priežiūros vykdymo bylų buvo atrinkta ir peržiūrėta 31 asmens priežiūros vykdymo byla.

Informacijos šaltiniai:

Teisės aktai, Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcijos įgyvendinimo ataskaitos; Teisingumo ministerijos, Kalėjimų departamento, regionų pataisos inspekcijų (Apygardų probacijos tarnybų) veiklos planai ir ataskaitos; teismų nutartys dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigų.

Sąvokos:

Šioje ataskaitoje vartojamos sąvokos taip, kaip jos nustatytos Probacijos įstatyme:

Probacija – sąlyginė alternatyva paskirtai laisvės atėmimo bausmei (bausmės vykdymo atidėjimas ir lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigų), kurios metu vykdoma probuojamojo priežiūra.

Probuotojas – asmuo, priimtas į probacijos tarnybą Lietuvos Respublikos tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto nustatyta tvarka ir vykdančias probaciją.

Probuojamasis – asmuo, kuriam paskirta probacija.

Probacijos sąlygos – teismo ir įstatymo probuojamajam nustatytų pareigų, draudimų, auklėjamojo ir baudžiamojo poveikio priemonių visuma.

Probuojamojo priežiūra – tarpusavyje suderintų probuojamojo resocializacijos ir elgesio kontrolės priemonių visuma.

Probuojamojo elgesio kontrolė – priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti probuojamajam nustatytų probacijos sąlygų laikymąsi, visuma.

⁶ Vilniaus apygardos probacijos tarnyboje probuojamųjų asmenų skaičius 2013-01-01.

IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI

Probacijos sistemos tikslas – užtikrinti visuomenės saugumą, sudaryti sąlygas įgyvendinti nusikalstamų veikų prevenciją ir mažinti nusikalstamų veikų recidyvą bei laisvės atėmimo vietose esančių asmenų skaičių⁷.

Įgyvendinus koncepciją turėjo būti sistemiskai sureguliuoti probacijos taikymo ir vykdymo procesai ir pasirengta įgyvendinti probaciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

Įgyvendinant koncepcijos uždavinį tobulinti probacijos teisinį reguliavimą, Teisingumo ministerija parengė Probacijos įstatymo projektą. Įstatymas⁸ buvo priimtas ir įsigaliojo nuo 2012 m. liepos 1 d. Šiuo įstatymu nustatytas probacijos tikslas ir principai, probacijos vykdymo tvarka ir sąlygos, asmenų, kuriems paskirta probacija, teisinė padėtis, probacijos vykdymo teisėtumo priežiūra. Vyriausybei ir teisingumo ministrui buvo pavesta iki įstatymo įsigaliojimo patvirtinti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Teisingumo ministerija, vykdydama Vyriausybės įgaliojimą⁹, parengė ir patvirtino Asociacijų, religinių bendruomenių ir bendrijų, kitų juridinių asmenų ar jų padalinių ir savanorių patirtų išlaidų vykdant probaciją kompensavimo tvarkos aprašą¹⁰.

Teisingumo ministras įgyvendindamas Probacijos įstatymo nuostatas patvirtino Probacijos ir kitų baudžiamosios atsakomybės priemonių vykdymo tvarkos aprašą¹¹, Socialinio tyrimo išvados formą bei Socialinio tyrimo išvados rengimo metodines rekomendacijas¹² ir kitus su probacija susijusius teisės aktus.

Probacijos įstatymu¹³ Teisingumo ministerijai pavesta organizuoti sistemingą probacijos vykdymo ir efektyvumo mokslinę stebėseną ir rezultatus paskelbti viešai. Ministerija atliko probacijos vykdymo ir efektyvumo stebėseną ir jos rezultatus 2014 m. vasario mėn. paskelbė internetiniame puslapyje¹⁴. Paskelbtoje Pažymoje apie probacijos vykdymo ir efektyvumo stebėseną nurodyti nustatyti probacijos vykdymo trūkumai, pateikti siūlymai nustatytiems trūkumams šalinti.

Probacija pradedama vykdyti, kai Probacijos tarnyboje gaunamas įsiteisėjęs teismo nuosprendis, kuriuo nuteistajam paskirta laisvės atėmimo bausmė ir jos vykdymas atidėtas, ir teisėjo patvarkymas vykdyti nuosprendį ar įsiteisėjusi teismo nutartis lygtinai paleisti iš pataisos įstaigos ir teisėjo potvarkis vykdyti nutartį. Teismo nuosprendyje ar nutartyje yra nurodytos probuojamajam paskirtos baudžiamojo poveikio priemonės ir (ar) pareigos¹⁵.

⁷ Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcija, 24 p.

⁸ Lietuvos Respublikos probacijos įstatymas, 2011-12-22, Nr. XI-1860.

⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-05-23 nutarimas Nr. 620 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo 7 straipsnio 6 dalį“.

¹⁰ Patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012-06-12 įsakymu Nr.1R-155.

¹¹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012-06-27 įsakymu Nr. 1R-175.

¹² Patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012-06-14 įsakymu Nr. 1R-159.

¹³ Probacijos įstatymas, 34 str. 2 d.

¹⁴ Pažyma apie probacijos vykdymo ir efektyvumo stebėseną, 2014-02-11 Nr. 5R-23. Prieiga per internetą http://www.tm.lt/dok/Stud_analiz_kiti/Probacijos%20stebesena.pdf (žiūrėta 2014-02-20).

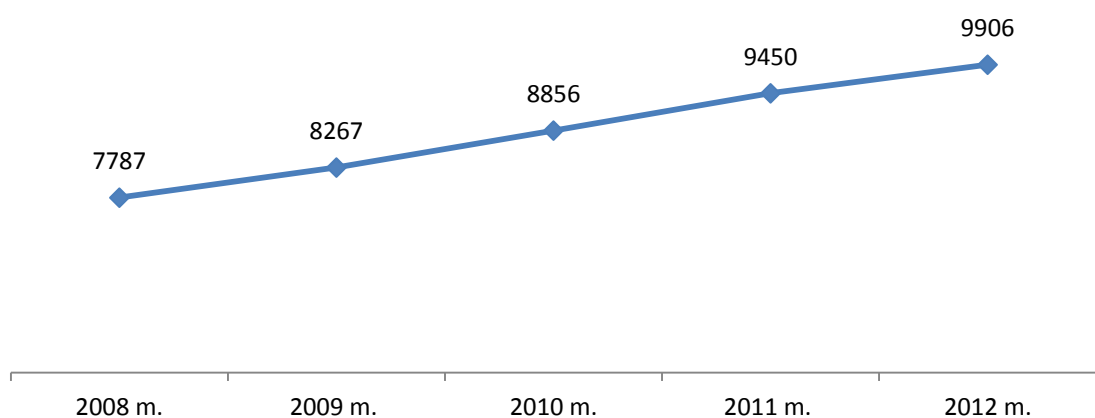
¹⁵ Numatytos Baudžiamojo kodekso IX skyriuje ir 75 str. 2 ir 3 d.

Išankstinio tyrimo metu nagrinėjome, kaip dažnai teismai taiko laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą ir lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigų ir kaip užtikrinama probacijos sąlygų laikymosi kontrolė.

1. Bausmės vykdymo atidėjimas ir lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigos

Iki Probacijos įstatymo įsigaliojimo Lietuvoje kasmet didėjo įkalintų asmenų skaičius (1 pav.).

1 pav. Vidutinio įkalintų asmenų skaičiaus kaita 2008–2012 m.

Šaltinis – Kalėjimų departamento duomenys

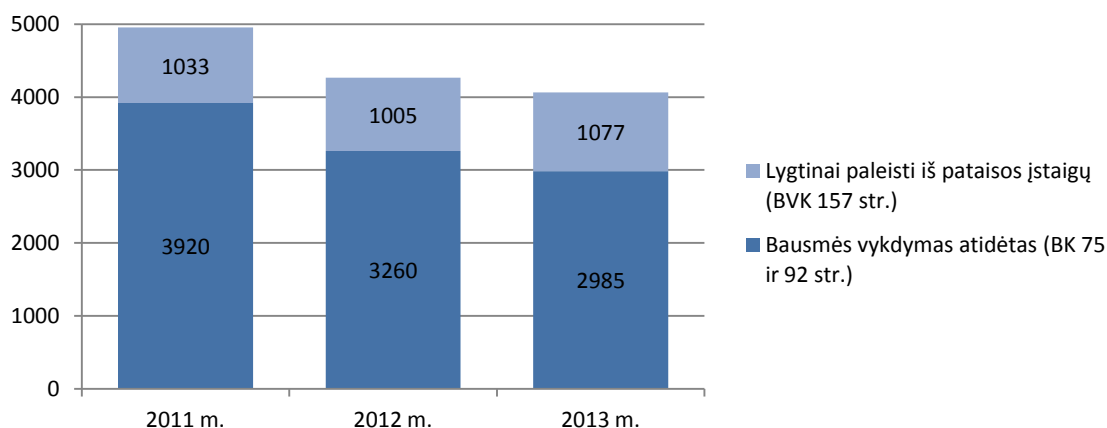
Probacijos sistemos Lietuvoje koncepcijoje konstatuota, kad vienas pagrindinių baudžiamosios justicijos Lietuvoje trūkumų – dažnas ir ilgalaikis laisvės atėmimo bausmės taikymas. Taikyti su laisvės atėmimu nesusijusias priemones skatina Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijos¹⁶, kuriose pripažįstama, kad plėsti tokių priemonių taikymą reikalauja pagrindiniai kiekvienos teisinės sistemos principai.

Įsigaliojus Probacijos įstatymui, Lietuvoje laisvės atėmimo vietose vidutinis įkalintų asmenų skaičius sumažėjo 3,4 proc. (2012 m. buvo 9906, o 2013 m. – 9577). Siekdami nustatyti, kiek šį sumažėjimą lėmė laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimo ir lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos skyrimas nuteistiesiems, palyginome 2011 (paskutinių metų iki įsigaliojant įstatymui) ir 2013 metų (visus metus galiojo įstatymas) statistinius duomenis. Pagal Kalėjimų departamento ataskaitų¹⁷ duomenis 2013 m. nuteistųjų, kuriems buvo taikytas bausmės vykdymo atidėjimas, lyginant su 2011 metais sumažėjo 23,9 proc., o nuteistųjų, kuriems buvo taikytas lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigų, skaičius tuo pačiu laikotarpiu padidėjo 4,3 proc. (žr. 2 pav.).

¹⁶ Europos Tarybos Ministrų Komiteto 1992-10-19 rekomendacija Nr. R (92)16 „Dėl Europos visuomeninių sankcijų ir priemonių taisyklių“ ir 2000-11-29 rekomendacija Rec (2000) 22 valstybėms narėms „Dėl Europos visuomeninių sankcijų ir priemonių taisyklių taikymo tobulinimo“.

¹⁷ Kalėjimų departamento Darbo su asmenimis, esančiais apygardų probacijos tarnybų priežiūroje, ataskaitos 2013-01-30 Nr. LV-129 ir 2014-01-27 Nr. LV-229.

2 pav. Asmenų, kuriems taikytas laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas ir lygtinis paleidimas iš pataisos įstaigos skaičiai 2011–2013 metais

Šaltinis – Kalėjimų departamento ataskaitų¹⁸ duomenys

Lygtinai paleistų asmenų skaičiaus didėjimui įtakos galėjo turėti Probacijos įstatyme ir Bausmių vykdymo kodekse numatyta naujovė – įtvirtinta intensyvi probuojamojo priežiūra¹⁹. Dėl intensyvios priežiūros atsirado galimybė 6 mėnesiais anksčiau²⁰ taikyti lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigos, nei tai numatyta Bausmių vykdymo kodekse bendrąja tvarka²¹. Tokiu būdu trumpinamas bausmės vykdymas laisvės atėmimo vietose. Intensyvi probuojamojo priežiūra nuo 2012 m. liepos 1 d. iki 2013 m. pabaigos taikyta 101 nuteistajam (6,4 proc. lygtinai paleistų asmenų).

Kaip rodo statistiniai duomenys nuo 2012 m. teismai laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą taikė mažesniame nuteistųjų skaičiui nei 2011 m., todėl tai turėjo mažesnę įtaką mažinant įkalintų asmenų skaičių. Siekdamas išanalizuoti, su kokiomis problemomis taikant probaciją susiduria teismai, prokuratūra, Kalėjimų departamentas, ir užtikrinti efektyvų probacijos taikymą, teisingumo ministras sudarė darbo grupę praktiniam probacijos taikymui įvertinti²², kurios sudėtyje Teisingumo ministerijos, prokuratūros, teismų, Kalėjimų departamento atstovai. Darbo grupė teisingumo ministrui turi pateikti vertinimus ir siūlymus, todėl išankstinio tyrimo metu detaliau probacijos taikymo klausimų nenagrinėjome.

Atkreipėme dėmesį, kad įkalintų asmenų skaičiaus mažinimui turėjo įtakos tai, kad pradėjus taikyti Probacijos įstatymo nuostatas, nuo 567 (2012 m.) iki 234 (2013 m.) sumažėjo nuteistų už naują nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą probuojamų asmenų skaičius.

¹⁸ Kalėjimų departamento Darbo su asmenimis, esančiais apygardų probacijos tarnybų priežiūroje, ataskaitos 2013-01-30 Nr. LV-129 ir 2014-01-27 Nr. LV-229.

¹⁹ Intensyvi priežiūra – probuojamojo buvimo vietos pagal nustatytą probuojamojo dienotvarkę kontrolė elektroninėmis stebėjimo priemonėmis.

²⁰ Bausmių vykdymo kodeksas, 157 str. 3 d.

²¹ Ten pat, 157 str. 2 d.

²² Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013-12-27 įsakymas Nr. 1R-304 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

2. Probacijos sąlygų laikymosi kontrolė

Probuojamieji, kurie yra Lietuvos Respublikos piliečiai, turi visas Lietuvos Respublikos piliečiams Lietuvos Respublikos įstatymų, Europos Sąjungos teisės aktų ir tarptautinių sutarčių nustatytas teises, laisves ir pareigas su teismo nuosprendžiuose ar nutartyse nustatytais apribojimais²³.

Vykdydami probaciją, Probacijos tarnybų pareigūnai, dalyvaujant probuojamajam, sudaro individualius probuojamojo priežiūros planus. Juose nurodomos bendrosios probuojamojo pareigos²⁴, teismo paskirtos poveikio priemonės ir įpareigojimai. Taip pat, atsižvelgus į paskirtas probacijos sąlygas, probuojamojo rizikos lygį, kriminogeninius veiksnius, probuotojas parenka Probacijos įstatyme numatytas probuojamųjų elgesio kontrolės priemones²⁵ ir nustato jų vykdymo intensyvumą.

Vienas iš dažniausiai probuojamiesiems teismo skiriamų įpareigojimų – neišeiti iš namų tam tikru laiku, jeigu tai nesusiję su darbu arba mokymusi. Iki įsigaliojant Probacijos įstatymui šio įpareigojimo kontrolė buvo vykdoma tik atliekant patikrinimus asmens gyvenamojoje vietoje. Probacijos įstatyme numatyta naujovė – probuojamiesiems teismo paskirtų įpareigojimų vykdymo stebėjimas elektroninio stebėjimo priemonėmis²⁶. Jų pagalba įgyvendinama nuolatinė ir efektyvesnė nuteistųjų kontrolė.

Ši probuojamųjų elgesio kontrolės priemonė buvo taikoma visiems probuojamiesiems, kuriems skirta intensyvi priežiūra. Intensyvi priežiūra tai – probuojamojo buvimo vietos pagal nustatytą probuojamojo dienotvarkę kontrolė elektroninėmis stebėjimo priemonėmis. Įstatymuose²⁷, Probacijos ir kitų baudžiamosios atsakomybės priemonių vykdymo tvarkos apraše²⁸ elektroninio stebėjimo priemonių naudojimas intensyvios priežiūros atvejais yra aiškiai nustatytas.

Probacijos įstatyme numatyta galimybė ir kitiems probuojamiesiems vykdyti elgesio kontrolę elektroninio stebėjimo priemonėmis. Iki 2014 m. elektroninės stebėjimo priemonės buvo naudojamos 101 probuojamajam intensyvios priežiūros atvejais ir 34 probuojamiesiems atliekant įpareigojimo neišeiti iš namų tam tikru laiku, jeigu tai nesusiję su darbu arba mokymusi vykdymo kontrolę. Šį įpareigojimą teismas 2013 m. skyrė 30,1 proc. probuojamųjų (1224 iš 4062), iš jų tik 2,7 proc. buvo naudojamos elektroninio stebėjimo priemonės. Turėtos galimybės taikyti elektronines stebėjimo priemones probuojamiesiems skirtų įpareigojimų vykdymo kontrolei nebuvo pakankamai išnaudotos. Pagal Kalėjų departamento ir tiekėjo sudarytą sutartį²⁹ buvo sudaryta galimybė vienu metu atlikti 100 probuojamųjų įpareigojimų vykdymo kontrolę elektroninio stebėjimo priemonėmis (esant poreikiui sutartyje numatyta galimybė padidinti šį skaičių iki 150), tačiau maksimalus elektroninių stebėjimo priemonių panaudojimas vienu metu nesiekė 50 vnt.

²³ Probacijos įstatymas, 12 str.

²⁴ Ten pat, 14 str.

²⁵ Ten pat, 21 str.

²⁶ Ten pat, 21 str. 1 d. 4 p.

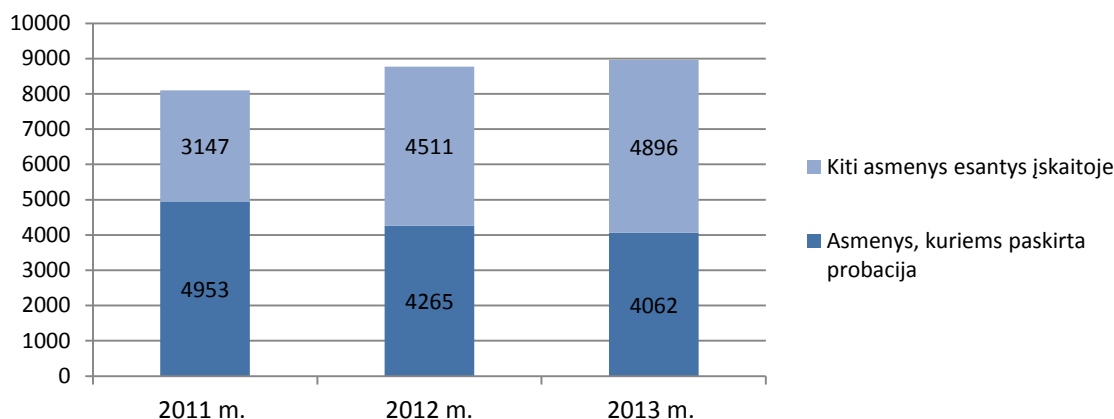
²⁷ Bausmių vykdymo kodeksas, 157 str. 3 d., ir Probacijos įstatymas, 24 str.

²⁸ Probacijos ir kitų baudžiamosios atsakomybės priemonių vykdymo tvarkos aprašas, 31–34 p.

²⁹ Kalėjų departamento ir tiekėjo paslaugų teikimo sutartis, 2012-06-26 Nr. ST-25/2012-1186.

Atkreipėme dėmesį į tai, kad Probacijos tarnybos vykdo ne tik probuojamųjų, bet ir kitų probacijos tarnybų įskaitoje esančių asmenų - nuteistųjų, kurie atlieka viešųjų darbų ir laisvės apribojimo bausmes, auklėjamojo (išskyrus atidavimą į specialią auklėjimo įstaigą) ir baudžiamojo poveikio (išskyrus turto konfiskavimą, išplėstinį turto konfiskavimą ir įmoką į nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų asmenų fondą) priemones - priežiūrą. Bendras priežiūroje esančių asmenų skaičius 2011–2013 m. padidėjo 10,6 proc.: nuo 8100 iki 8958 (3 pav.).

3 pav. Į probacijos tarnybų įskaitą įrašytų nuteistųjų asmenų skaičius 2011–2013 m. gruodžio 31 d.

Šaltinis – Kalėjimų departamento ataskaitų duomenys

Vienas iš dažniausiai probacijos tarnybų priežiūroje esantiems asmenims teismo skiriamų įpareigojimų – neišeiti iš namų tam tikru laiku, jeigu tai nesusiję su darbu arba mokymusi. Šį įpareigojimą teismas 2013 m. skyrė 3323 asmenims, esantiems probacijos tarnybų priežiūroje, iš jų probuojamieji sudarė 36,8 proc. (1224). Probuotojai įpareigojimo neišeiti iš namų tam tikru laiku, jeigu tai nesusiję su darbu arba mokymusi (išskyrus probuojamuosius, kuriems naudojamos elektroninio stebėjimo priemonės), tikrinimus atlieka nuvykę į asmens gyvenamąją vietą. Probacijos tarnybų pareigūnai 2013 m. įskaitoje esančių asmenų gyvenamosiose vietose lankėsi daugiau nei 30 tūkst. kartų. Visiems asmenims, esantiems probacijos tarnybų priežiūroje, teismas įpareigojimus skiria Baudžiamajame kodekse numatytais pagrindais. Visų probacijos tarnybų įskaitoje esančių asmenų priežiūra vykdoma vadovaujantis Probacijos ir kitų baudžiamosios atsakomybės priemonių vykdymo tvarkos aprašu, kuriame probuojamiesiems numatytas elektroninių stebėjimo priemonių naudojimas. Kitiems probacijos tarnybų įskaitoje esantiems asmenims įpareigojimų vykdymo kontrolei pagal galiojančius teisės aktus nenumatytos galimybės naudoti pažangesnes kontrolės priemones. Siekiant ekonomiškesnės ir efektyvesnės probacijos tarnybų veiklos, tikslinga svarstyti galimybę išplėsti elektroninio stebėjimo priemonių naudojimą, atliekant teismo skirtų įpareigojimų vykdymo kontrolę. Elektroninių stebėjimo priemonių naudojimą probacijos tarnybų priežiūroje esantiems asmenims analizuoja minėta teisingumo ministro sudaryta darbo grupė praktiniam probacijos taikymui įvertinti.

PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ NEATLIEKAMAS AUDITAS

Išankstinio tyrimo metu nustatyti trūkumai: mažėjo probuojamųjų, kuriems laisvės atėmimo bausmės vykdymas buvo atidėtas, nes teismai taikė šį baudžiamosios atsakomybės institutą mažesniai nuteistųjų skaičiui; nebuvo pakankamai išnaudotos galimybės taikyti turimas elektronines stebėjimo priemones probuojamiesiems skirtų įpareigojimų vykdymo kontrolei.

Teisingumo ministerija ėmėsi priemonių trūkumams šalinti:

1. išankstinio tyrimo metu teisingumo ministras sudarė darbo grupę probacijos praktiniam taikymui apibendrinti ir pasiūlymams dėl teisinio reguliavimo tobulinimo pateikti³⁰. Jos sudėtyje teismų, prokuratūros, Teisingumo ministerijos, Kalėjimų departamento atstovai, kurie analizuoja probacijos praktinio taikymo problemas ir turi teisingumo ministrui pateikti vertinimus ir siūlymus.
2. Teisingumo ministerija ir Kalėjimų departamentas, įgyvendindami atliktos probacijos vykdymo ir efektyvumo stebėsenos³¹ ir Probacijos įstatymo nuostatų įgyvendinimo vertinimo³² rekomendacijas ir siūlymus, šalina nustatytus probacijos taikymo ir vykdymo trūkumus.

Dėl nurodytų priežasčių valstybinį auditą šiuo metu atlikti nėra tikslinga. Šios srities stebėseną vykdysime strateginio tyrimo metu.

4-ojo audito departamento direktorius

Rimvidas Aleliūnas

Vyriausiasis valstybinis auditorius

Romualdas Čepaitis

Išankstinis tyrimas atliktas, vykdant 2013-10-29 pavedimą Nr. P-40-9

Išankstinį tyrimą atliko valstybinių auditorių grupė:

Romualdas Čepaitis (grupės vadovas)

Edmundas Baronas

Inesa Gineitienė

³⁰ Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013-12-27 įsakymas Nr. 1R-304 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

³¹ Pažyma apie probacijos vykdymo ir efektyvumo stebėseną, 2014-02-11 Nr. 5R-23. Prieiga per internetą http://www.tm.lt/dok/Stud_analiz_kiti/Probacijos%20stebesena.pdf (žiūrėta 2014-02-20).

³² Probacijos įstatymo nuostatų įgyvendinimo vertinimo ataskaita, 2013-12-16 Nr. 1V-7.